

az „mingyár letörök!“ „No erre azután a sárkány már épen ördögként kezdte okádni a lángot“, de nem soká, mert Szigfrid minden erejét összeszedve úgy fejbe vágja, hogy „egybe kettőbe esik“. Florigunda hallván a nagy zuhanást, örömapeszeve fut a küzdőtérre, hát „Uramfia!“ látja, hogy szabadítója a nagy hősegtől s munkától ájultan a földön fekszik; alig bírja életre csókolni.

A szebeklébiek mutatnak egy barlangot, melyben valamikor egy szörnyű „sárkány-kígyó“ lakott, mely határukra évenként jégesőt zúdítva, mindent elvert; míg nem a „bölc tanács“ elhatározta, hogy egy garabonciás diák után fog nézni, amilyent azután — Ipolyi szerint — egy Geló nevűben találtak volna is. — „Bél“ elbeszélése szerint a harangodi tóban is tartózkodott egy a népet gyöttrő sárkány-kígyó, ez leginkább a nyáját tizedelte és a csorda üszőt s a ménes kis csikóit hordta el egyre-másra, de megtörtént az is, hogy a pásztorfiut és a „vásott“ gyermekeket is elvitte, sőt egy emlékezetes napon a falu leányai közül is elragadott egyet, ép mikor a közeli kútra vizet ment méríteni. Mire a leány kétségbeesett kedvese rárontott a szörnyre és agyonverte. Mikor is a sárkány halálkínjában vergődve, farka csapdosásával feltörte a gyeget és ezzel kibuggyantotta a föld alól a „sárkánytörés“ nevű forrást. Egy másik sárkány a megszállt vidék vizét mind felitta, míg nem egy szomjas remete elátkozva őt, a föld alá nem süllyeszti. Ez a sárkány még él, a „lófő“ forrásnál még ma is okádja a vizet. — Galambócz váránál is szól egy sárkányról a néprege: Egy beteg királyleány keresett egyszer a völgy forrásánál gyógyulást, rajtatör azonban a sziklahegyet megszállva tartó sárkány és már-már elnyeli, mikor elrúgta György vitéz és leteríti a szörnyű bestiát s fejét levágva, azt a galambóczy szikla egyik hasadékába dobja, mivel az utókor gazdáinak nagy kárt tesz, mert ebből a rothadó sárkányfejből kelnek ki évről-évre a rettegett kolumbácsi legyek. A monda szerint egy király a hasadékot egyszer már befalaztatta, de a következő tavasszal a sárkány rothadó torkából kikelt legyek oly iszonyú tömegben rohanták meg a falat, hogy az leszakadva, a mérges legyek raja felhőként tört ki s még kegyetlenebbül csípte a jószágot, mint annakelőtt s még az emberek közül is sokat megölték.

forma „szabad“, — két testvér vagy rokon, — összekerül és nincs ott idegen, akkor beszélheti a maga családi nyelvét, amit más állat meg nem ért. De ha társaságban vagytok, ahol idegennel is találkoztok, ott csak a „kifelé-nyelv“, a nagy volapük, járhatja ezentúl, amit minden állat megért. Ez a törvény!

— Jó törvény, jegyezte meg a hiúz, arra gondolva, hogy jobban ellesheti ezentúl az olyan titkokat, amiknek hasznát veheti.

— Szamár törvény, mordult fel a Czar. Hát ugyan mit változtat rajtam? Van énnekem, akivel másképp is szóba állhatnék, mint a volapükkel? Jó dolga lehet a királynak, folytatta, hogy már megint ráér törvényt gyártani, a maga javára. Avagy nem régi dolog-e, hogy minden törvény első sorban is arra való, hogy legyen mit megszegni; a bűnös azután lakol.

— Még pedig halállal, — tette hozzá Hóhér, vigyorogva.

— Nohát csak csináljátok. Ti, kékvérű macskák, úgyis nagyon el vagytok kaptatva. Mindenütt ti parancsoltok; ti vagytok az urak, az adószedők. De annyit mondok, hogy énnekem békességem legyen; engem minden számadásokból kihagyjatok, mert én nem értem a tréfát. Nekem se rokonom, se barátom; senkim sincsen ebben az országban. Én a magam ura vagyok. Nevem: a Czar! — És most álmos kezdek lenni, — *erigy a pokolba!!*

Az utolsó szónál megint zúgott, suhogott kezében a füttykös. A hiúz riadtan lődült tovább. Bosszús nyávogással szólt vissza a homályból.

— Te gőgös négykezü te, tudom én miért henczezs. Halottál valamit, hogy a bölc ember rokonságot tart veled,

Azt mondja a nép-rege, hogy a mai Jászberény vidéken is lakott egy időben valamiféle „sárkány-kígyó“. Szereplése abba a szép tündérvilágba esik, mikor a mai Jászszág aranykalászszal ékes rónasága felett még Jásza, a kegyes tündér-herceg uralkodott. E boldog idő leggyönyörűbb teremtese a tündér-herceg két bájos leánya, az édeni birodalom két gyöngyszeme, Tarna és Zagyva volt, a tündérvilág bűvös-bájos illatos virágai közt legszebb két rózsaszál... Történt egyszer, hogy a szomszédban uralkodó Mátra tündérnek — amint Jásza szépséges birodalmára lenézett — igen megtetszett a szemhatárt betöltő, virágos rét hímes pázsitja és a szellő-szárnyon ringatózó, aranykalászszal ékes rónaság, kérte tehát a szomszédot, hogy adna belőlük neki vetőmagot. A kapott magot Mátra a hegyek magaslatán elveté; a mag kikelt, de a rossz talajban s a kopár szirteken virágot és kalászt nem hozott. Az irigy Mátra azt vélte, hogy az országa szépségére féltékenykedő Jásza rossz és megbűvölt magot adott neki, amiért azután ellene bosszút esküdött. Adáz tervet szöve, abba a gonoszlelkű Berény fiát beavatja. A deli termetű levante magához édesget egy „sárkány-kígyót“ s belopódzkodik vele Jásza tündérkertjébe és egy terebélyes lombú hárs alatt, az illatos fűvű gyeptájon Tarnát és Zagyvát, az édesdeden szunnyadó szépséges tündérhölgyeket meglesli s elrejtőzve, rájuk uszítja a förtelmes állatot... A sárkány-kígyó tüzes leheletére álmából a két szegény leány felretten. Mire tettetett elszántsággal előlép Berény s a szörnyre vetve magát, rettentetlen bátorságot s nehéz küzdelmet mutatva, levágja a sárkány förtelmes fejét. Hölgyek kegyének megnyerésére ennél vajjon kell-e több?! Különbség köztük csak annyi van, hogy míg az egyiknél a mérész tett csak a hiúságnak hízeleg, addig a másiknál már meghódítja a szívet; az egyik csak arra büszke, hogy koczkára tette valaki érte életét, a másik ellenben szívvel-lélekkel, imádva szeret s reszketve gondol már arra is, hogy kedvese nem lesz az övé. Regénben Tarna a hiú, ki csak számításból, Zagyva pedig az, aki odaadón, önzetlenül, gyötrelmesen szeret. Még inkább megtevesztik a két nőt a mézes-mázos szavak, mire várva-vártakká lesznek a mindennapos találkozók. Míg nem az álnok Berény szegény áldozataira, mint szerelmesen turbékoló

tökfilkővel. Nohát erigy, keresd fel újra a „rokonaidat“, majd kapsz ketreczet tőlök.

Irtózatos bögés nyomta el ezt a csúfolódást. A gorilla a hiúz után rohant és a suhángjával végig püfölte a faóriások derekát. Addig harczolt így don Quihote módjára, amíg a füttykös szilánkokra nem tört. Akkorra a hiúz már megszerte járt. A Czar tájékozva tért vissza a patakhoz; leguggolt, négykézlábra állott s mohón ivott. Azután felnézett az égbe, amelyen már kivillant a csillagok milliója. Ez legalább igazán hasonlított ahhoz, amit Afrika éjszakáin látott.

Az emlékezés lecsillapította. Megfordult, kiválasztotta a legvastagabb tölgyet, annak a törzséhez dőlt s félig ülő, félig fekvő helyzetben elaludt.

(Folytatása köve tkezik.)

A menekülő.

zinte sötét volt a láthatár a nagy forrástól. Nyárközépi nap délutánján a csöngőlei erdő tájékaról a kisteleki tanyák lakói valami rianásszerű zajt hallottak.

Amint a rendet vágták a kaszások a rozsbán, felegyenesedtek és néztek hátrafelé; arra éjszaknyugatnak.

A zaj mindinkább közeledett s a csörtetésbe beleszólt valami lesipuskás fegyverének a döreje.

vadgalambra a héja szokott, irgalmatlanul lecsap. A csel-szövő lovag hölgyeinek virágot hoz egy napon, melynek illatától a két tündérleány mély álomba szenderül. Erre magához ragadja őket s táltos paripáján atyja birodalmába száguld velük, hol őket elválasztva, két szomszédos barlangba rejti. Itt ébrednek szegénykék a rettentő valóra. Berény Zagyvával is, Tarnával is elhitei, hogy csak egyiküket szereti s hogy csak egyiket rabolta el, hogy a szeretet áldásában egyesülve, boldogok lehessenek. A szerelem bilincsei alatt vergődve, önfeledten dől karjaiba a mindent hívó Zagyva, mit bánja, ha az égő szerelem lángja hófehér, ezüstös fátyolát elégeti is. Am, a hiúságában sértett büszke Tarna, ki a csel-szövő lovag hízelgő szavára már otthon is hideg maradt, átlátta a rémes valót, ő felébredett, nála a rabló-lovag ölelő karok helyett utálatra talál. A szegény Zagyva tündéri fátyola már rég foszlányokban hever, mikor Tarna előtt a gonosz Berény az első legkisebb kegyért is még mindig térdein eseng. De ime, egyszerre ő is mintha engedni kezdene, van Berényhez egy-két szava, sőt kívánata: óhajtja, hogy hozza el neki elvesztett tündérkertjének szép virágait. Azt mondja, hogy ha ezt megtenné, „akkor majd meglátja...!” Táltos lován azonnal Jásza birodalmába száguld Berény s kezdi tépni tele kézzel a tündérkert virágait... Rajtatör azonban az elvesztett leányait sirató Jásza s varázs-vesszejével érintve őt, kőhalommá változtatja a kegyetlen lovacskát; maga pedig Berény táltos lovára kap s azon elzárt, kesergő leányaihoz jut; itt azonban útjába áll Mátra s fia utáni bánatában bosszúból folyóvízzé változtatja leányait. Tarna barlangjából a lovacskák habok ezüst-színű vizsugarakban, vígan törnek elő. Am a másik barlang vize szomorú sóhajtásként csobban elő. A derült Tarna tündérkertjébe sietve, mély gyűlölettel fordul el az útjába eső kőhalomtól — messze kerüli Berényt — a borús Zagyva ellenben kedvese halmát begyűrűzve, keblére siet s azt lágyan átöleli. Jásza bánatában léggé olvad és mint susogó szellő, fellelt édes gyermekeit véghetlen szeretettel mindegyre simogatja. Ijedten bámul le a történetekre a megkövült tekintetű Mátra, kit a bosszuálló istenség rettenetes gonoszsága miatt hegyorommá merevített. A gyermekkorát élő keresztény egyház híthű tagjai-

nak kegyetlen üldöztetése idején a mártírság legkínzóbb töviskoronája egy szegény anyának, Perpetuának jut. Szévé római császár 202-ben szigorú rendeletet ad ki a keresztények ellen és a sok áldozattal együtt ezt is börtönre vetteti. Elszakítják kebléről kised gyermekét atyja átkait szórja rá és térden állva könyörög neki, hogy tagadja meg hitét. Perpetua a nagy szívfájdalomtól elájul s ime, álomképek jelennek meg előtte, égbe vezető aranyhidat lát maga előtt, mely élesre fent fegyverekkel, kardokkal, dárdaikkal és vasszegekkel volt kirakva s csakis ezen a hidon át, tehát csak összetépett testtel, lehetett a mennybe mennie s mikor erre a borzasztó útra már-már rászánja magát, akkor látja, hogy a feljártot egy rémítő sárkány őrzi, mely őt közeledni látván, rárohanni készül; ime azonban a „borotva-hidon“ szeretett fivérére, Szaturt látja az ég felé haladni, ki megállva rajta, biztatólag int feléje, mondván: „Elvárlak Perpetua, vigyázz, hogy a sárkány meg ne harapjon!” Perpetua „Jézus“ nevének kimondásával megtöri a sárkány erejét s bátran a szörny fejére lépve, lelki ereje a veszedelmes úton keresztül viszi. Nem félelemtől, hanem örömtől reszketve mennek a szírkörbe, úgy érezve, mintha nem is vadállatokkal, hanem csakis az ördög incselkedéseivel kellene nekik szembeszállniok. Szent Perpetua felmagasztalásáról mise idején naponta megemlékezik a pap; de különben is gondja volt az egyháznak arra, hogy e szent vértanu erős hitét a hívek korán megismerjék s ezért kiroztatásának történetét templomaiban gyakran olvastatja, benne látja a hívó az igazi keresztény nő mintaképét. Nem csoda tehát, hogy ily körülmények között a szent e képei is igen elterjedtek. E képek Perpetua álmát mutatják, amint az égbe vezető út előtt állva, a sárkánnyal szembeszállni készül.

Perpetuán kívül egy még népszerűbb szenttel is kapcsolatba hozza az egyház a sárkány-szörnyet; ez egy kapadóczi főrendi család gyermeke. Ki férfikort érve, Palesztinába költözik s ott katonai pályára lép. Hettenthetlen bátorságáért nemsokára ezredesi rangot nyer és sok kitüntetésben is részesül. Miután azonban Dioklezián császár a keresztényeket szintén üldözni kezdi, György vitéz megszökölja a vérlázító kegyetlenkedéseket s rangjáról és kitüntetéseiről lemondva, a császárral szembeszáll és őt meglec-

S egyszerre csak amott a sivány homokbuczkák legmagasabbján megjelent az „állat“.

Az állat ott meghorkant s orrmányát megfente a homokbuczka apró kavicspetéiben, mintha a vért akarta volna letörölni magáról.

Vérzett. Karesú testét meg-megrázta, azután egy keserves mély bögéssel fordította hátra karesú nyakát.

A hang iszonyú fájdalmat panaszlón, esdeklőn, hívó harsónaként szállt be a nagy pusztaságba. S erre előugrottak a esöngőlei pásztorok gamós, vasvégű botjaikkal, nyomukban bodros szőrű tuczi ebeikkel.

A jelenség után futottak. A csodaállat, amelyet még nem láttak az alföldi juhászok s a tanyák népei, közel bevarnta magához a támadókat.

Mikor alig húsz-harmincz lépésnyire voltak, akkor gondolt csak a menekülésre. Fáradt lehetett nagyon, mert látszott, hogy inkább pihent volna a sivány fovyényben még egy darabig.

Akkor felkapta a fejét s a táguló orrlíkain át nagyot szíva az égetően forró levegőből, eliramlott a pusztán át a tanyáknak.

A pásztorok még jó ideig hányták utána az üres levegőbe kampós botjaikat s az ebek egymáson bukfenczet vetve esaholtak még utána.

De az már akkor távol volt. Ott a Sinka-féle tanya közelében a fiatal akáczos árnyában megállott kitéjűni magát s hátát nekifordítva az egyik fa derekának, kínos nyöszörgés között dörgölözött ahhoz. Ott a hátulsó ina táján egy csomó aludt vér

képezett a bársonyfényű, sötétsárga szőrön csunya vörös foltot. Ott fűrődött bele a golyó, mely a csontig rejtődött alá.

S hogy a pásztorok már kifaradtak az utána való futásban, csak most tértek lélekzethez nagy felszenderésükből s szóba eredtek egymással.

Merről jöhetett e tájakra ez az állat, melyet még nem láttak? Az öreg Raby Mátyás is beszélt.

— Ötvenhat esztendeje lakom a esöngőlei pusztát. Nagy földhatár az, amit belátott innen a két szemem magam körül. Majsától Dorosmáig, le egészen Szeged városáig feltetszik olykor tiszta időben, ami csak ezen a síma térségen fekszik.

— Mikor a nagy vizek voltak és a Duna ága, mint mondják, ide leszakadt, abban az esztendőben láttam csodamadarakat. Kanálszájú, hórihorgas szárnyasokat, minőket soha azelőtt s azóta sem.

— A nagy havas teleken farkast is ütöttem már le kampóssommal.

— De ilyen férgyet mint az előbbi, az én két szemem soha se látott.

S találgatták, hogy miféle lehet ez az állat.

Olyan, — húz ahhoz a termete, mintha valami svájci tehén óriási borja volna, de szebb, nyalkább annál mégis.

Valami csodatehén talán?!

S a csodatehén azalatt lepihent a Sinka akácjai alatt. Meg-megnyalogatta fájdalmas sebét fekvő helyében. Majd felnyujtotta nyakát s fátyolos tekintetű szemeit kérdőleg fordította hátra az idegen tartományba.

kézteti. Erre börtönbe vetik és minden kigondolható kínzással rá akarják bűni, hogy tagadja meg hitét. György makacsul ragaszkodik vallásához és oly hősiességet tanusít, hogy Alexandra császárné szívében megrendülve, a keresztény hitre tér. Rémitően felbőszül erre Dioklecián és a máris agyonra kínzott vitézét 303 április 23-ikán lefejezteti. Lecsendesedik azonban a morajló tenger, a hullámok elsímúlnak, a császár ugyanis súlyos betegségbe esik, testi fájdalma az Isten ujjára s megérdemlett bünhődésre emlékezteti, mért is a keresztények üldöztetésével felhagy, sőt később még Szt.-György sírja fölé pompás templomot is emeltet. A keresztények helyzete ekként György vértanui halálával tehát teljesen jóra fordul és a vértanu sírjára maga a császár emelteti azt a templomot, melyben a szabad vallásgyakorlat legelőbb biztosítva van. Ezért tehát méltán rendelt az egyház ünnepet Szent György vértanúságának évnapjára, mikor is annyian zarándokoltak sírjához, hogy tiszteletére később magában Konstantinápolyban még öt templomot emeltek. A szentföldre zarándokoskodó buzgó keresztények a Szent Györgyhöz címzett templomokat bejárva, esodálattal hallgatják a nagy vértanuról szóló „prédikációkat“ s lelki világuk merészen csapongó képzetének s babonás hiedelmeikkel még jobban kiszíneve a hallottakat, már nem is „ördögi csáb felett diadalmaskodó“, hanem valóságos sárkánnyal viaskodó esodalovagnak képzeltek s mondakörükben — Augusta császárnéről is megemlékezve — egyszerre készen volt a szörnytől megszabadított királyhölgy meséje; mivel pedig „Szent János titkos jelenései“ szerint a gonosz léleknek sárkányalakja van, azért tehát Szent Györgyöt is egy rémitő sárkánnyal harezoló lovas vitéz alakjában örökíti meg.

Krenedits Ferencz.

A vándorpatkányról.

Köztudomású dolog, hogy a vándorpatkány (Mus decumanus Pall.), ez az ember körül annyira elterjedt vérengző kis állat, különösen az apróbb szárnyasoknak veszedelmes ellensége.

S egyszerre csak ismét kiszakadt a száján az a fájdalom, szívet átjáró bődülés, mely hosszú sivalkodássá torzulva, reesegeve hangzott be a pusztá csöndjébe, elhalóan, lassan, egészen a majsai határig.

A kapások újra felegyenesedtek a dülő rendek közül s kaszáikat nyélre állítva fordultak a hang felé, mely szomorúan, kérlelő hívásként járta át bensőjüket.

De a szarvastehen bögését odafenn a hegyek között levő erdőben nem hallhatta meg többé az ő kis ünökéje.

Hajnal pirkadt még a Mátra-aljban, midőn még emlőjén feküdt a kis borjú.

Őt döfötte fejével s csemesegtette szájába tejét.

Mikor a kúrtszó hallatszott, felriadt és csak azt vette észre, hogy két nagy eb marezangolja az orrát.

Kis borja megriadva futott alá a lejtőn. Ott látta még a sűrűben egyszer felszökni, azután gyors egymásutánban két dőrejt hallott. Akkor furódott a golyó testébe.

Most alkony közelg, ugyanazon napnak alkonya s négy megyén keresztül törtette, itt pihen az Alföld déli szegélyén.

Ha pihenni hagynák!

De az idegen vidék is telve ellenséggel.

A nyöszörgőn elhangzó bögésre a Sinka-tanya felől neki, iramodnak a gulyásgyerekek s furkósbotjaikat magasan tartva, nagyokat is hujángatva lebzselnek a menekülő szarvastehen pihenője felé.

S a meggyötrött nemes állat, mintha mély megvetéssel, rezignáló lemondással be akarná várni támadóit, újból lehajtja

Azt is tudja minden jó gazda, hogy a mely épületbe egyszer megfészkelte magát, onnét kiirtani igen nehéz és ha tyúkok, galambok, vagy más házi szárnyasok vannak a közelben, ezeket bizony jól megtizedeli. De az, hogy kint a határban, távol minden emberi laktól is akadjon az ember vándorpatkányra, még pedig *tömegesen*, az bizonyára ritkább, bár szokása a vizek mentén felütni tanyáját, de ez inkább csak afféle stáció a vándorútjában, melyet rövid idő múlva ismét otthagy.

Egy ilyen patkánytanyát, mely azonban számtalan lakója révén valóságos patkányvárosnak is beillik, fedeztem fel a nyáron vadászterületemen.

Két kisebb erdőt egy körülbelül fél kilométer hosszú, keskeny lapos köt össze. A lapos közepén egy, csak pár év előtt újból kiásott, de azért rendszeren csak kevés vizet tartalmazó árok húzódik, melyet a nyári hónapokban szívesen keresnek fel egyes vadkacsák, szárcsák, vízi tyúkok, két-három pár pedig ott is szokott költeni.

Egy juliusi napon estefelé néhány kacsát akartam löni, miért is a laposra mentem, remélve, hogy itt találok egypárat. Az árok, jó fele hosszában, vén fűzfákkal van mindkét oldalán szegélyezve, itt azonban kacsá sohasem szokott mutatkozni, azért csak ott léptem az árok szélére, ahol a fűzfásor végződik. Innentől kezdve az ároknak belső falai sajátságos képet nyújtanak: sűrűn egymás mellett egészen rostává változtatják azok a lyukak, melyek, ameddig a szem ellát, az árok mindkét oldalát ellepik.

Az árokpартnak ez a különös, rögös alakzata már rég felkeltette kíváncsiságomat, de mindez ideig nem tudtam magamnak semmi bizonyosságot szereznem, csak gyanítottam, hogy valami állatnak lakóhelyeit képezi.

A nap épen leáldozófélben volt és én csendesen mentem végig az árokpартon, mikor egyszerre, alig öt lépésnyire, a part oldalában egy rög mellett, egy kis állatot láttam mozogni. Nem tudtam kivenni, hogy micsoda, hát odalöttem, mire az találva, a vízbe hemperedett. Mikor egy fűzfagalyllyal az eviczkélő állatot kihalásztam, kitünt, hogy egy jókora patkányt löttem. 30—40 lépéssel odább menve, a vizen látok valamit sebesen keresztül úszni, szintén pár lépésnyire tőlem; a vízi levelek miatt ezt sem láttam jól

fejét a fák mellett elhúzódo árok gyepes, virágos hús partjára. Hadd boruljon hát fátyolos szemekre az éjszaka.

Merengéséből egy hatalmas botütés riasztja fel s a sajtó fájdalomra felszökik a menekülő fektéből s tekintetével nekifordulva ellenségeinek, megrázza fejét s levált délnek a sík pusztába hatalmas szökésekkel.

A gulyásgyerekek, mint előbb a juhászok kutyái, egymáson bukfencyeznek át s a rémállattól megiszonyodva, elképedt félelemmel tartanak vissza a tanyához.

A síkon azután jó darabig nem akadt többé ellenségre a megsebzett menekülő.

Olykor megállt az árnyéktalan pusztaságban, megszagolta a gyepet s szaglászva lépett egy-kettőt maga körül.

Mintha valamit keresett volna. Az éhség kínozza, de jobban a szomszúság. Már beállhatott a sebláz.

Azután, hogy a szikkadt avaron nem talált enyhületére semmit, még egyszer hátra fordult éjszaka, ama táj felé, honnan a hegyek hús aljából, lombos erdők éjszakai árnyából ide lemenekült a szemvakító napsugázzattal káprázó pusztaságba. Újra hívta a borját. S várt a feleletre. Hörögve, tompán, lassan kinyújtott nyakkal várta a választ. Azt az ismerős hangot, mely máskor megszólalt közelében. S mintha látta volna lázas képzelődésével az ünökét feltetszeni valahol közelében, szakgatott horkolással futott egy darab utat visszafelé.

Azután újból leütötte szügyébe fejét s megállt.

Talán azon gondolkozott, hogy jobb lesz visszatérnie ama tájakra, az otthona édes földjére, honnan kiüldözték. Szimatolt

és először azt hittem, hogy fiatal kacsca, de jobban szemügyre véve láttam, hogy ez biz szintén egy jól megtermett patkány, melyet egy lövéssel meg is állítottam.

Most már alaposan kezdtem hinni, hogy a sűrűn egymás mellett álló lyukak az itt tömegesen tanyázó patkányok lakóhelyét képezik és ezt a hiedelmemet csak megerősítette az, hogy még azon este, a keresett kacsák helyett, a partoldalban három patkányt lőttem és vagy hat már észrevettem, mielőtt megláthattam volna és besurrant lyukába. Másnap kiásattam néhány lyukat és majd mindenikben találtam vadkacsca- és szárcsa-maradványokat, nemkülönben saját felfalt társaiknak emészthetetlen részeit.

Persze, látván, hogy vízi szárnyas vadjainknak mily veszedelmes és nagy számú ellenségével van dolgom itt, erélyesen hozzáfogtam a pusztításukhoz. Mindjárt másnap reggel, az előző napon felállított, minden különösebb gond nélkül egy kis béldarabbal ellátott tányérvasban egy vén példányt találtam s az esti razzsiánál is a másvilágra küldtem néhányat. Csak most, hogy naponként estefelé végigmentem az árokparton, tűnt fel, mily tömegesen vannak ezek a vérengző

rablók. Amint figyelmesen kémelve, az árokparton mentem, majd minden 10 lépésnyi távolságban surrant be egy-egy a lyukába, vagy, — ha ezt elég gyorsan nem cselekedte — puszkám örökre megakadályozta szándékának kivitelében.

Azelőtt inkább csak a reggeli vagy délelőtti órákban jártam a laposba, mikor a patkányok nem mutatkoztak, de úgy látszik, hogy este annál élénkebbek. Villámgyorsan szaladnak a rögös, meredek partoldalán idestova s ilyenkor nem könnyű őket eltalálni; a vízben ügyesen, gyorsan úsznak, de úgy vettem észre, hogy bujni nem tudnak, mert néha egészen közről láttam, hogy a vízen úszó mily kétségbeesett erőfeszítéssel igyekezett elérni a partot, de azért mindig a víz színén maradt.

Hogy így több puszkaport használtam el rájuk, mint a vadkacsákra, az nem csoda és még sem tapasztaltam — bár ezenkívül még tányérvassal is fogtam sokat — hogy valami nagyon megfogytak volna. Vagy nagyon szaporák, vagy annyi van — ami mellett a tömérdek lyuk is bizonyít — hogy erélyes irtóháborúm daczára sem tűnt fel nagyon a kevesbedésük.

Ifj. Bartal Aurél.

VADÁSZAT.

Ott, ahol a halmos Zsitvavölgyet a formás lédeczi és kosztolányi hegyek fojtják el és a hova a hatalmas Tribecs 829 méter magasságból tekint le kisebb testvéreire, megindult az erdő fejedelmei között a létért való küzdelem. Szeptember 15-ike van! A szarvas-szívekben megrezzen valami s ezt nemcsak az erdő fejedelmői hallják meg, hanem az erőtől duzzadó hang betöltvén a völgyeket, kilométerekig elhullámozkodik. E pillanatban csendes az erdő; nem zavarja azt semmi! Nem

banom! Legalább háborítatlanul gyönyörködhetem a hasadó hajnalban, az ébredő természet bájos változataiban. Mily leírhatatlan szép is volt a kelő naptól megvilágított Ghymes vára, a Forgách grófok ez ősi, most már végkép elhagyott fészke. A dűledező, omló sziklafalak oly ifjú, oly üde fehérségben tündököltek a reggeli fényben, mintha századok előtti napokat élénék. Az emberi képzelet még a régmúlt idő daliás alakjait is odarajzolja s szinte látja a páncéllal fedett lovast a tüzes mén hátán, mely alig várja, hogy tuskön-bokron száguldjon vitéz urával.

A csatlósok egész serege nyüzsög a vár tágas udvarán, míg végre megjelenik a vár büszke ura, karján szép hitvesével. A trombiták harsognak, fegyve-

a légben, mintha a nyomokat keresné, melyek oda visszavezérlelnék.

De az idegenben nem találta meg többé a saját nyomaikat sem.

Majd újból reszketés fogta el testét, mintha sajdulni érezné volna mély sebet s eszébe jutott a fegyverdörej, az ón, mely beléje furdott.

S az iszonyat ösztönével fordult megint meg útjában s ügetve vándorolt tovább a menekülő a pusztán alá.

A pusztta is elmaradt mögötte. A falu határához közel érkezett. A baromkút közelében haladt. Sebe égett, nyelve kilógott szájából s olykor prüszkölő köhéscseléssel rázkódott meg.

De amint a vályuban megérezte a vizet, lelkendező sietéssel iramlott annak s bemártva száját a hús vízbe, nagyokat nyelt abból.

Ott látták ismét a csodát, az állatot az alföldi népek. S látták, amint jóllakva a vízből, egyszerre nagyot vágódott a baromkút vályuja mellett.

Hozzáléptek; eleintén tartózkodva, majd bátrabban. Fejét elnyújtotta a vályu alá, addig, míg hatalmas szügyei azt beengedték. Zihált s lágyéka mint fújtató járt sebesen. Szemeiről olykor fel-

emelte pillait s nézett velök szánalmat keltő, lágy, borús tekintetével a körülötte állókra.

Közel volt a falu. Hirtelen elterjedt a hír ott benn a csodaállatról, mely nem tudni honnan vetődött a baromkúthoz.

Kijött az egész falu népe a látványra. S körben állottak a haldokló szarvastehen mellett.

Meg-megkopogtatták nyakát s a síma, lágy szőrön végighuzogatták a bátrabbak kezeit.

A menekülő megint újból éledni kezdett. Maga alá szedte lábait s ülve szimatolt előrenyújtott fejjel.

A közös ménest eresztette be a csikós épen a faluba. Oda lépett ő is s kezében egy pányvával azt tervezte, hogy bizony ő hurokra fogja az állatot s bevezeti a helység házára.

A szarvas felneszelt az ellenséges mozdulatra. Hirtelen feltorpant fektéből s nagyot rúgva, átszökte a vályut s nyöszörgő böggéssel nekifordult Pusztaszernek.

Mintha sejtette volna, hogy ott nemesebb, hozzább illő

halál várja. Nagyot néztek az uradalmi emberek az erdőszre másnap reggel, hogy az szarvast terített le a vadaskert külső sövénye mellett. S találgatták, honnan jött a menekülő?

Kisteleki Ede.

